

Abstract

From Our Services... Audio-visual Center

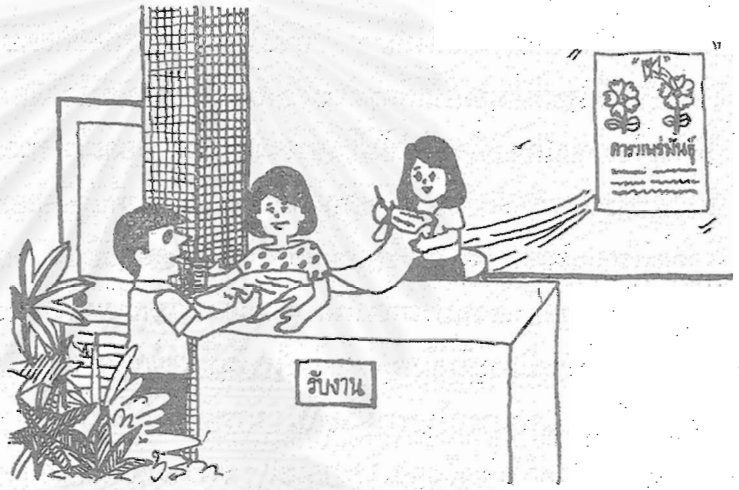
Phannipha Chinpanchana

Introduces the Audio-visual Center at Chulalongkorn University, an institute which caters for instructional media services to the University's lecturers and staff members. Classifies the types of services of the Audio-visual Center into services for producing instructional media (noting graphic media, photographic media, TV media, and multi-media), services for the utilization of audio-visual equipment, services for repairing the audio-visual materials and equipment, and services for the consultancy regarding audio-visual matters.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บริการจากเรา.... หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง

พันธนิภา ชินปัญชนะ*

“The picture is worth a thousand words” ใครท่บอกกล่าวไว้ หลายท่านคงเคยได้ยินบ้างแล้ว แม้แต่การโฆษณาสินค้าบางอย่างก็มีคำกล่าวประโยคน้อยๆ ซึ่งถ้าจะพูดเป็นคำไทยๆ ก็คงได้ว่า “เพียงภาพหนึ่งนั่นปานวิพันคำ” นั้นหมายความว่าภาพเพียงภาพเดียวนั้นสามารถสื่อความหมายได้เทียบเท่าคำพูดตั้งมากมาย ถึงแม้ว่าประโยคนั้นจะกล่าวขึ้นในยุคนั้น แต่ก็มีได้หมายความว่มนุษย์เราเพิ่งรู้จักภาพหลังจากที่รู้จักตัวอักษร ความจริงแล้วเรารู้จักและใช้ภาพต่างๆ ในการสื่อความหมายมาก่อนตัวอักษร เพราะภาพเป็นสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ เราจะเห็นภาพดวงอาทิตย์ ต้นไม้ ภูเขา ทะเล เมื่อมองไปที่สิ่งนั้น แต่เราจะไม่เห็นคำว่า “ดวงอาทิตย์” หรือ “the sun” หรือตัวอักษรอื่น ๆ ในดวงกลม ๆ สีแดงที่ขึ้นทางทิศตะวันออกของทุก ๆ เช้าเลย เพราะนั่นเป็นสิ่งที่มนุษย์ในภูมิภาคต่าง ๆ คิดขึ้นทดแทนภาพของจริง เพื่อเป็นสิ่งที่สื่อความหมายแทนการเขียนภาพดวงอาทิตย์ทุกครั้งซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดี เป็นความจริงกว่าหน้าของมนุษย์ในการพัฒนา

* พันธนิภา ชินปัญชนะ ค.บ., ค.ม. (โสตทัศนศึกษา) นักวิชาอรรโสตทัศนศึกษา หน่วยโสตทัศนศึกษา สถาบันวิทยบริการ

การสื่อสารให้ได้เข้าใจตรงกัน รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ แต่การสื่อความหมายเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง เช่น การสอนในสิ่งที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ เราจำเป็นต้องพิจารณาว่าเรื่องใดควรใช้การสื่อสารชนิดใด โดยวิธีใด อาจเป็นคำพูด ข้อเขียน ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพประกอบเสียง จัดหลาย ๆ อย่างรวมกันเป็นนิทรรศการ พาไปศึกษายังสถานที่จริง ให้ทำการสาธิตทดลอง ให้ร่วมเป็นผู้แสดงบทบาทเอง ใช้ของจำลองหรือของจริงจึงจะเหมาะสมสำหรับเนื้อหาวิชา และผู้เรียนระดับนั้น

ผู้ที่ทำการสอนใหม่ ส่วนใหญ่คงเคยรู้สึกอึดอัดบ้างว่าความรู้ที่ตนได้ร่ำเรียนมาเป็นเวลานานนั้นจะถ่ายทอดให้เด็กรุ่นหลังได้อย่างไรจึงจะเข้าใจในสิ่งที่ตนเข้าใจ ทำได้ในสิ่งที่ตนทำได้ ไม่ใช่เรื่องง่ายนักเลยที่จะทำให้เด็กเข้าใจว่าเชื้อโรคคืออะไร ทำไมขนมตกลงพื้นคนจึงเก็บกินไม่ได้ ในขณะที่สุนัขหรือสัตว์อื่น ๆ เก็บกินได้ นั่นเป็นสิ่งที่น่าคิดและควรแสวงหาเทคนิควิธีการในการสอดแทรกและถ่ายทอดความรู้ความคิด ซึ่งมีเทคนิควิธีการมากมายที่ใช้ได้ผลดี การใช้สื่อเป็นเครื่องช่วยหรือเป็นส่วนประกอบในการสอนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่สื่อแต่ละชนิดแต่ละชั้นจะมีประสิทธิภาพสูงเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเลือกใช้สื่อ การบรรจุเนื้อหา (Software) ลงในสื่อ ความสามารถในการผลิตสื่อ การนำสื่อไปใช้และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากมิใช่น้อย แต่ก็ไม่น่าวิตกอะไรมากนัก เพราะในวงการศึกษากว้างไปมักจะจัดให้มีหน่วยงานบางประเภทที่สามารถช่วยท่านได้ มีลักษณะเป็นหน่วยบริการด้านสื่อการสอน สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ชื่อหน่วยงานประเภทนี้ว่า "หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง" เป็นหน่วยงานบริการสื่อการสอนแก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย บริการสื่อการสอนนี้หมายรวมถึงการช่วยเสนอแนะเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ด้วยสื่อ ช่วยผลิตวัสดุสื่อการสอน และบริการเครื่องมือหรืออุปกรณ์ประกอบการสอน หรือจะให้จัดทำตั้งแต่การเลือกสื่อที่เหมาะสม การจัดเนื้อหาหลักสูตร การผลิตสื่อและจัดอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อให้เบ็ดเสร็จก็ได้ ขอเพียงท่านเป็นฝ่ายหาเนื้อหาวิชาการให้ ท่านก็จะได้ชุดสื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ กันไปช่วยประกอบได้ตามที่ปรารถนา

บริการของหน่วยโสตทัศนศึกษากลางนี้มีหลายประเภทซึ่งจะแยกแยะได้ดังนี้

1. **บริการผลิตสื่อการสอน** คำว่า "สื่อการสอน" มีความหมายกว้างมาก ทุกอย่างที่เป็นตัวสื่อถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนได้ถือเป็นสื่อทั้งสิ้น ตั้งแต่ถ้อยคำพูดของครู เสียงจากแหล่งกำเนิดอื่น ๆ ภาพลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งของจำลองไปจนถึงของจริง ในส่วนที่หน่วยโสตฯ กลางให้บริการอยู่สามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1.1 สื่อกราฟิก เป็นสื่อที่ใช้เส้นต่างๆ ประกอบกันเป็นรูปร่างที่สามารถสื่อความหมายได้ ส่วนมากมักใช้ศาสตร์ทางศิลปะประกอบทำให้ได้งานที่ชวนดู ชวนให้น่าสนใจ สื่อเหล่านี้ ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ การ์ตูน โปสเตอร์ งานเขียนอักษร เป็นต้น ซึ่งสามารถผลิตลงวัสดุชนิดต่างๆ ได้เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นโปสเตอร์ แผ่นฟิล์ม ไม้ โลหะ เป็นต้น โดยใช้กรรมวิธีต่างๆ กัน รายละเอียดมีมากมายในงานประเภทนี้ ถ้าสนใจขอเชิญแวะเวียนไปคุยกับเราได้

1.2 สื่อทางการถ่ายภาพ เป็นสิ่งที่เราใช้กระบวนการวิธีการถ่ายภาพมาทำเป็นสื่อการสอน ได้แก่ ภาพนิ่งขาวดำและสี ฟิล์มสไลด์ขาวดำและสี ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ขนาดต่างๆ ทั้งสีและขาวดำ สื่อประเภทนี้ก็เช่นกันสามารถพลิกแพลงจากหลักการถ่ายภาพได้หลายอย่าง แล้วแต่ความประสงค์ของภาพที่ต้องการใช้นั้น (รายละเอียดเกี่ยวกับรูปลักษณะของสื่อการสอนประเภทฟิล์มต่างๆ ศึกษาได้จากหนังสือ "ฟิล์มสำเร็จรูป" ของหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1.3 สื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีคุณค่าด้านการสอนใกล้เคียงกับภาพยนตร์ เพราะให้ได้เห็นทั้งภาพที่เคลื่อนไหวตามธรรมชาติ และมีเสียงประกอบสัมพันธ์กันเช่นเดียวกัน ปัจจุบันโทรทัศน์ได้รับความนิยมนำหน้าภาพยนตร์อย่างมาก อาจเป็นเพราะมีข้อดีกว่าในหลายด้าน เช่น ด้านความสะดวกในการผลิต ความประหยัด และความสามารถในการเล่นลวดลายทางเทคนิคได้มากกว่า ขณะนี้หน่วยฯ ยังขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์อยู่บ้างพอสมควร แต่เราก็สามารถช่วยถ่ายทำและเล่นกลับเป็นภาพจากเทปได้บ้างในบางระบบ คือระบบ U-matic และ VHS อย่างไรก็ตาม แม้เราอาจติดขัดในด้านความสะดวกในการผลิตอยู่ แต่เราก็ยังพอช่วยท่านได้ในด้านการวางแผนเตรียมการผลิต ถ้าท่านมีแหล่งผลิตรายการโทรทัศน์ที่สมบูรณ์กว่า เรายินดีช่วยวางแผนและร่วมผลิตบทให้

1.4 สื่อประสม ข้อของสื่อนี้ได้บ่งบอกแล้วว่าไม่ใช่สื่อเดี่ยวๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เป็นลักษณะของการประสมประสานสื่อต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อใช้สอนในเนื้อหาเดียวกัน เช่น การสอนถ่ายภาพ ชั้นแรกเราควรใช้สื่อกราฟิกเข้าช่วยฝึกตัดให้เห็นลักษณะ ส่วนประกอบและหลักการทำงานของกล้องก่อน แล้วใช้รายการโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ในขั้นต่อไปให้เห็นวิธีการถ่ายภาพตามลำดับขั้นตอน จากนั้นจึงค่อยให้ใช้สื่อของจริงฝึกหัดถ่ายทำ

จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นขั้นตอน ช่วยให้ของจริงไม่ชำรุดเสียหายง่ายเพราะผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐาน รู้จักระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ และยังช่วยให้ผู้สอนใช้สื่อเหล่านั้นได้ในครั้งต่อๆ ไปอีก

การทำชุดสื่อประสมนี้ควรจัดให้เป็นระบบ มีขั้นตอนมีคู่มือใช้ประกอบด้วย และรวบรวมไว้เป็นชุดๆ จะสอนเมื่อไรสามารถหยิบใช้ได้สะดวก นานๆ สอนสักครั้งก็ไม่ต้องนั่งทบทวนใหม่ เพียงแต่อ่านคู่มือใช้คร่าวๆ จะเข้าใจทันที หรือถ้าผู้อื่นต้องนำไปใช้สอนก็สามารถใช้ได้ตามคู่มือที่แจ้งไว้ ซึ่งจะบอกรายละเอียดตั้งแต่วัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา ความสัมพันธ์ของการสอนที่จัดไว้กับกิจกรรม รวมถึงการประเมินผล เป็นต้น

2. บริการให้ใช้โสตทัศนูปกรณ์ หน่วยฯ มีบริการให้ยืมใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาหลายประเภท เช่น เครื่องฉายชนิดต่างๆ ได้แก่ เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายภาพยนตร์ 8 และ 16 ม.ม. เครื่องเสียงชนิดต่างๆ เช่น ชุดเครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นเทปแบบม้วนและแบบตลับ เครื่องบันทึกสัญญาณเสียงเพื่อให้สัมพันธ์กับภาพ (Synchronizer) รวมทั้งชุดโทรทัศน์วงจรปิดด้วย ซึ่งสามารถนำไปจัดตั้ง ณ ที่ใดก็ได้เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดภาพจากแหล่งหนึ่งส่งตามสายไปยังผู้ชมจำนวนมากได้ เหมาะสำหรับการจัดนิทรรศการ การสอนผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรืองานอื่น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมไม่สามารถชมได้สะดวกหรือไม่ได้รายละเอียดเพียงพอ

ส่วนบริการโสตทัศนวัสดุสำเร็จรูปนั้น เชิญติดต่อขอรับบริการได้จากงานโสตทัศนวัสดุของหอสมุดกลาง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับหน่วยโสตทัศนศึกษากลางที่ชั้น 3 อาคารมหาธีรราชานุสรณ์

3. บริการซ่อมโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ หน่วยฯ มีบริการซ่อมเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา คือประเภทที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 2 ส่วนโสตทัศนวัสดุนั้นเป็นประเภทสิ่งสิ้นเปลืองที่ใช้คู่กับโสตทัศนูปกรณ์ เช่น ภาพโปรเจกต์ ฟิล์มสไลด์ ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ เทปเสียง เทปโทรทัศน์ เป็นต้น หากเกิดชำรุดเสียหาย หน่วยฯ อาจช่วยซ่อมแซมแก้ไขดัดแปลงให้ได้บ้าง ลองติดต่อปรึกษาพูดคุยกันก่อนได้

4. บริการให้คำปรึกษาด้านการผลิตงานโสตทัศนศึกษาและการใช้โสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์ หน่วยฯ มีนักวิชาการโสตทัศนศึกษาพอที่จะช่วยท่านได้โดยเฉพาะงานผลิตและการใช้สื่อ

ทางโสตทัศนศึกษาทั่วไป โปรดอย่าเก็บปัญหาหรือข้อสงสัยด้านนี้ไว้เพียงลำพัง นอกเราเกิด เรายินดีช่วยท่านเต็มความสามารถ

อาจมีผู้สงสัยว่าทำไมหิบบยงานบริการโสตทัศนศึกษามาเพียงเท่านี้ ทั้งที่สื่อการสอนนั้นมีจีปาดะกัที่เกริ่นไว้ข้างต้น ถ้าท่านประสงค์ในส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้ในบริการเหล่านี้ โดยเฉพาะด้านบริการผลิตสื่อการสอนขอเชิญปรึกษาเจ้าหน้าที่หน่วย ๆ ได้ เรายินดีพิจารณาจัดทำให้ท่าน เพราะความจริงแล้วเราอยากทำสื่อทุก ๆ อย่างให้ หากไม่ติดขัดด้วยวงเงินงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์และระเบียบราชการที่จำกัดไปเสียทุกอย่าง แต่ไม่เป็นไรถ้าเราก็อยถ้อยถ้อยที่ล้อยปรึกษาหารือกัน เราคงมีหนทางช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ขอย้ำอีกว่าเราเต็มใจและยินดีมากหากหน่วย ๆ เราได้ช่วยให้ท่านได้รับประโยชน์จากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่เราจัดทำให้ และได้มีพัฒนาการด้านแนวคิด การผลิตและการใช้สื่อการสอนที่ดีขึ้น

ลองและเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา นักศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ จะเห็นว่าไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินไปเลย ออกจะเป็นสิ่งที่ท้าทายความคิดความสามารถอยู่ไม่น้อย แล้วถ้านักสนุกลงมือผลิตเองเล่น ๆ ก็นับเป็นงานอดิเรกที่น่าเพลิดเพลินไม่เลวเลย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย